

HISSANT LA PLOMA

LA FRANCISQUETA DE CAL BOTER

L'encert d'un dia vora el mar m'hi ha fet pensar, en la Francisqueta, en la seva mirada llesta i encuriosida quan mirava el carrer Nou per darrera la finestreta del menjador de casa seva. Era de complexió feble i de poca alçada. Ja de petits havíem jugat junts a la plaça de la Vila amb ninos de drap i cartrons que ens donava el noi de Ca l'Adroguer.

Era un dia com avui. En despertar, el primer que vaig veure va ser el carrer enxarolat i regalims de pluja baixant de les canonades. El Sol era a l'horitzó. En el cel es perfilava l'Arc de Sant Martí amb uns colors esplèndids. En aquell temps, jo ja treballava d'aprenent a la impremta de Cant Robert Surroca. De vegades, venien els obrers de la fàbrica de suro i els treballadors del moll i parlaven amb l'amo. S'estaven hores i hores al seu despatx. Jo només agafava paraules com reivindicació, lluita obrera, vagues... Uns dies més tard, em feien portar un paquet a casa d'en Pep. Sempre era així. Mai vaig saber què hi havia dintre. Mai, fins que aquell dia, quan duia un dels esmentats paquets, vaig veure uns homes parats davant la casa d'en Pep. Estaven a l'aguait. El més alt em va mirar amb ira. Semblava que em deia «acosta't i veuràs!»... i aquells ulls sangonosos i irritats... No sé, el cor em va dir que hauria d'esperar que marxessin aquells homes. Vaig entrar a un portaló que hi havia al costat mentre decidia qui pujaria al terrat fins que aquells dos fossin fora. Encara tenia al cap els ulls d'aquell home i, amb les presses, vaig rodolar escales avall i el paquet se'm va desfer, i un munt de papers s'espargiren pel terra. Eren octavetes que convocaven els treballadors a una vaga general per reivindicar sous més elevats i menys hores laborals, així com també una millora cultural de la classe treballadora. Vaig recollir els papers. Aquells homes, cansats d'esperar no sé què, marxaren i es perderen tres carrers més avall. Llavors, en Pep anà a la porta, veié que no hi havia ningú i deixà sortir en Rogeli de Can Solés, en Pitu Aliu, en Joan i tres d'altres que no coneixia. Era una reunió clandestina. Vaig tornar a mirar els papers, la vaga era pel vint-i-sis, faltaven, doncs, quatre dies, i el lloc de trobada era el moll.

Li vaig portar els papers.

La Francisqueta de petita era molt entremaliada. Però, em sembla que era quan tenia catorze anys quan em vaig adonar que l'estimava més que a una amiga. Llavors, ja no jugàvem plegats; anava amb unes amigues xafarderes i antipàtiques que es fotien de tothom que els passava pel costat: «Has vist quin xicot més ben plantat? És de...» Jo, sempre vaig tenir la certesa que ella em veia amb bons ulls. Per la Festa Major vam ballar plegats cada dia, i posteriorment ens veïrem cada diumenge a la tarda al Passeig. Ens assèiem en un banc i parlàvem, ella, dels seus avenços en brodats; jo, de la meua feina a la impremta. Ni ens adonàvem que s'estava produint un canvi en el nostra entorn, ni ens n'adonàvem...

L'endemà, als carrers i places s'hi feien grups petits que enraonaven amb veu baixa. La Guàrdia Civil era a prop, però només podien sentir el «xiuxiuejar dels grups, com resant el rosari. Es flairava quelcom indescriptible en l'aire. Un estat de tensió i impotència acumulada... Els guàrdies estaven nerviosos... Els avis deien que la guerra era a prop.

Jo i la Francisqueta ens vam veure el diumenge a la tarda. Era el seu natalici i li vaig regalar un llibre de Mossèn Cinto. Li agradava molt llegir a la Francisqueta, sobretot poesia. Va ser la primera vegada que li vaig fer un petó, a la galta, és clar; ella, va baixar els ulls avegonyida i em va dir que era l'obsequi més bonic que li havien fet mai. Aquell dia vam seure al segon banc del Passeig. La seva mare va venir al cap d'una estona i ens va dir que havíem d'anar a casa, que es respirava mal ambient i que havien agafat en Pep, el noi de Ca la Marieta.

Vaig anar a la feina amb recança. Era dilluns vint-i-sis. En arribar en «Risquet», ens va dir que el moll estava ple de gom a gom i que s'hi podien coure ous de la calor que hi feia. La majoria dels obrers —deia— vesteixen mocador al coll i n'hi ha alguns que porten armes. Ho sé perquè m'ho ha dit el noi d'en Simon que en té una. L'ambient està molt caldejat. La Guàrdia Civil està a l'aguait i espera la més mínima per saltar damunt els vauquistes amb les armes a punt. Mireu! des d'aquí es veu el moll. Els guàrdies volen desallotjar la concentració, sembla que els dispersen. No, hi ha un grup que no volen marxar. Guaita! Els guàrdies obren foc! Déu, però, què fan?...

La gent corria espordida, cridava i protestava pel seu dret de manifestar-se pacíficament. Al cap d'uns minuts no hi quedava ningú al moll. Ningú que es mogués, vull dir, perquè a terra es veien cossos d'homes ferits o morts. Els guàrdies s'hi van acostar. Eren morts. Em va semblar que hi veia en Rogeli de Can Solés ajagut allà, enmig d'una bassa de sang.

La Vila estava de dol!

Teníem notícia que arreu es produïen fets com aquest, la revolta era imminent. L'intent de proclamar i consolidar la República Catalana seria un fracàs; llavors, el triomf del Front Popular... La Guerra!...

Maleïts records! Són records tristos, que fant mal al cor. La Guerra es va endur molta gent estimada. Massa gent estimada... Se me'n va emportar la Francisqueta. Sí, un dia que anava a buscar farina i sucre amb els cupons que li havia donat la seva mare, va ensopegar-se enmig d'un bombardeig. No va tenir temps ni d'amagar-se. Allà, vora un portal verd, va quedar a terra. Ni semblava morta; dormia, vaig dir-me... Sí, la meua Francisqueta va morir a la guerra del 36.

Mont-Recova

★★★★★★★★★★★★

AIRSA

AÏLLAMENTS, IMPERMEABILITZACIONS
I REVESTIMENTS, S.A.

XARXA
CULTURAL

Ramón Turró, 3 - 2n, 3ª - Tel. 21 46 88
17001 GIRONA

Llibres, música, artesanía, joguines, perfums, bona taula... tot en català. Viatges, cursos, Fons d'Art, Premi d'Assaig, conferències, actuacions musicals.

ESCALENCES: Vos visitarem ben aviat. Gràcies per la vostra bona acollida. Feu-vos adherent!

UNA CULTURA EN MARXA PER TOT UN POBLE